

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน ประจำปีการศึกษา 2562

เรื่อง “ผลของการใช้ชุดฝึกเดินต่อความสามารถในการเดิน
ของเด็กสมองพิการ”

โดย

นางสาวฐิติมา บุญพึ้ง

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง

ผลของการใช้ชุดฝึกเดินต่อความสามารถในการเดินของเด็กสมองพิการ

ผู้วิจัย

นางสาวรุตติมา บุญพั่ง

ลักษณะประชากรที่ศึกษา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ระดับเตรียมความพร้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 คน

ระยะเวลา เดือน มกราคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือน เมษายน พ.ศ. 2563 ภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2562

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (โดยย่อ)

ภาวะสมองพิการเป็นกลุ่มอาการที่แสดงความผิดปกติของผู้ป่วยอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว หรือท่าทางตั้งแต่วัยแรกที่เกิดภาวะนี้ เด็กแต่ละคนจะมีบริเวณที่เกิดรอยโรค ระดับของความผิดปกติทางด้านการเคลื่อนไหว ความผิดปกติอื่นๆ ที่เกิดร่วมไปด้วย และสาเหตุการเกิดที่แตกต่างกันไป สภาวะผิดปกติของสมองที่เกิดขึ้นในเด็ก พบว่าเด็กไม่สามารถควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อได้ ทำให้เคลื่อนไหวร่างกาย และจัดทำท่าทางให้ตัวเองได้ลำบาก โดยเฉพาะการเดิน ในเด็กที่มีภาวะสมองพิการบางคน ถึงแม้จะเดินได้ด้วยตนเอง แต่การเดินยังคงไม่เป็นปกติ และช้า ทำให้เด็กที่มีภาวะสมองพิการนี้ต้องใช้พลังงานในการเดินมากเกินไป และเหนื่อยง่าย จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการฝึกเดิน เพื่อเพิ่มความแข็งแรง และทนทาน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความสามารถในการเดินให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Treadmill เป็นอุปกรณ์ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการออกกำลังกายเพื่อการรักษาโดยเฉพาะในเรื่องของการฝึกเดิน ในสมัยก่อน การฝึกเดินจะฝึกด้วย Parallel bar และการใส่อุปกรณ์เสริม ซึ่งพบว่าค่อนข้างมีปัญหา ได้แก่ ต้องใช้คนในการดูแลเป็นจำนวนมากเพื่อช่วยในการจัดทำท่าทางของผู้ป่วย และเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างที่ฝึก เช่น การล้ม ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ป่วยมีรูปแบบการเดินที่ผิดปกติด้านชีวกลศาสตร์ (abnormal biomechanic)

จากการตรวจประเมินด้วยแบบประเมินทางกายภาพบำบัด และแบบประเมินความสามารถพื้นฐานของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เด็กชายธีรพงษ์ ใจเดียวไม่สามารถเดินได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นเด็กสมองพิการ ที่บกพร่องทางด้านการเคลื่อนไหว และมีอาการอ่อนแรง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลของการฝึกเดินบน treadmill ต่อความสามารถในการเดินบนพื้นราบ

3. นิยามศัพท์เฉพาะ

นายแพทย์สมศักดิ์ อรรถศิลป์ อธิบดีกรมการแพทย์ เปิดเผยว่า สมองพิการเป็นกลุ่มอาการในผู้ป่วยเด็กที่มีความพิการของสมองเกิดจากสิ่งต่างๆ ที่มากระทบต่อสมองในช่วงเจริญเติบโตในช่วงวัยเด็ก ซึ่งส่งผลให้การเคลื่อนไหวและการทรงตัวของร่างกายผิดปกติ และอาจมีความผิดปกติของสมองด้านอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น การมองเห็น ได้ยิน การเรียนรู้ สติปัญญา และโรคลมชัก เป็นต้น ส่วนใหญ่พ่อแม่มักพบความผิดปกติได้ตั้งแต่อ่อนอายุ 1 ปี โดยสังเกตจากพัฒนาการ การนั่ง คลาน เกาะยืน ที่ล่าช้ากว่าอายุ มีการเกร็งแขนขาทั้งสองข้าง หรือซีกใดซีกหนึ่ง เดินไม่ตรง เดินเซ หรือพบมือข้างที่ถนัดเร็วกว่าอายุ 1 ปีครึ่ง เมื่อสังเกตพบความผิดปกติจำเป็นต้องเข้ารับคำปรึกษาโดยตรง โดยกุมารแพทย์ทางระบบประสาทเพื่อให้ตรวจเพิ่มเติมอย่างถูกต้อง

แพทย์หญิงไพรัตน์ แสงดิษฐ ผู้อำนวยการสถาบันประสาทวิทยา กล่าวเพิ่มเติมว่า สมองพิการ(ซี.พี.) ในเด็กมีปัจจัยเสี่ยงจากการติดเชื้อของมารดาระหว่างตั้งครรภ์ เช่น หัดเยอรมัน เอดส์ มารดาได้รับสารพิษ ตะกั่ว ปรอทความผิดปกติของสมองโดยกำเนิด คลอดก่อนกำหนด หรือภาวะสมองเด็กขาดออกซิเจน การติดเชื้อในสมอง เป็นต้น หลังได้รับการวินิจฉัยโรคสมองพิการ (ซี.พี.) การรักษาจะเป็นระบบครอบคลุมองค์รวมทุกด้าน เช่น กายภาพบำบัด เพื่อปรับความตึงตัวของกล้ามเนื้อป้องกันการผิดรูปของข้อ พร้อมทั้งรักษาด้วยกิจกรรมบำบัด เพื่อฝึกทักษะการใช้มือทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ยา กิน หรือ ยาฉีดเฉพาะที่เพื่อลดความเกร็งของกล้ามเนื้อ และรักษาด้วยการผ่าตัดในกรณีกระดูกผิดรูป พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้เด็กได้ฝึกช่วยเหลือตัวเองขยับ แขน ขา มือ กระตุ้น ให้เด็กได้เรียนรู้ ทั้งการเล่น การเคลื่อนไหว การออกเสียง อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญคือป้องกันสาเหตุ ลดปัจจัยเสี่ยง ที่จะทำให้เกิดภาวะสมองพิการในเด็ก (ซี.พี.) ดังกล่าวข้างต้น หากบุตรหลานมีภาวะเสี่ยงสงสัยภาวะสมองพิการ ควรรีบพามาตรวจคัดกรองกับกุมารแพทย์ เพราะการได้รับความรักและเอาใจใส่บวกกับดูแลที่ถูกต้องตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กสมองพิการ (ซี.พี.) มีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้เมื่อเทียบกับการรักษาเมื่ออายุมาก ทั้งนี้ขึ้นกับสาเหตุและความรุนแรงของโรคด้วย

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ระดับเตรียมความพร้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ลู่วิ่ง (treadmill)

ตัวแปรตาม ทักษะการเคลื่อนไหว ความสามารถในการเดินบนพื้นราบ

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลู่วิ่ง (treadmill)

2. แบบทดสอบ Gross Motor Function Measures (GMFM)

3. แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน

4. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

5. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

6. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

4.4 แผนการดำเนินการวิจัย (คร่าวๆ)

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

เดือน ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
พฤศจิกายน 2562	สังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน	
พฤศจิกายน 2562	การเขียนโครงร่างการวิจัย	
พฤศจิกายน 2562	ศึกษาบทความหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ธันวาคม 2562	การเสนอเค้าโครงงานวิจัย	
มกราคม - มีนาคม 2563	ดำเนินงานวิจัย โดยการพัฒนาเครื่องมือ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล	

เดือน ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
เมษายน 2563	สรุปผลการวิเคราะห์และเขียนรายงานวิจัย	
เมษายน 2563	การสรุปผลการวิจัย	
เมษายน 2563	การเผยแพร่ผลงานวิจัย	

4.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. บันทึกขออนุญาตต่อผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการวิจัยครั้งนี้
2. ทำหนังสือขออนุญาตต่อผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
3. จัดเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเดิน
4. ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความสามารถในการเดินใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ๆละ 2 ชั่วโมง
5. เมื่อสิ้นสุดการพัฒนาความสามารถในการเดินตามกำหนดแล้ว ดำเนินการประเมินหลังการพัฒนา
6. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหา

4.6 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบ T-test (ก่อนและหลังการพัฒนา)

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนมีความสามารถในการเดินบนพื้นราบหลังจากฝึกเดินบน treadmill เพิ่มขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

นายแพทย์สมศักดิ์ อรรฆศิลป์ อธิบดีกรมการแพทย์. **เด็กสมองพิการ** (Online)

<https://www.thaihealth.or.th>, 13 พฤศจิกายน 2562

แพทย์หญิงไพรัตน์ แสงดิษฐ ผู้อำนวยการสถาบันประสาทวิทยา. **สาเหตุของเด็กสมองพิการ**

(Online)

<https://www.thaihealth.or.th>, 13 พฤศจิกายน 2562

ภาพประกอบการทำวิจัย

กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อต้นขา

การเตะขาแตะคานที่กำหนด

การเตะขาแตะคานที่กำหนดโดยมีถุงทรายขนาด 1 กิโลกรัมผูกข้อเท้า

กิจกรรมการก้าวขาเพื่อฝึกเดิน

ขั้นตอนการฝึก

๑. การก้าวขาไปข้างหน้าและกลับมาที่เดิม
๒. การก้าวขาไปข้างหน้าและตามด้วยขาข้างหลังชิด

กิจกรรมการเดินบนลู่วิ่ง

เดินบนลู่วิ่งโดยครูคอยช่วยเหลือ